

PŁONKA (20) *sb f*

płonka (19), **płonka** (1); płonka : płonka *Mącz* (2:1).

-ó- (2), -o- (1) *Mącz* (2:1); a *jasne*.

sg *N* płonka (9). ◇ [G płonki. ◇ A płonkę.] ◇ *pl N* płonki (3). ◇ *G* płonek (3). ◇ *A* płonki (5).

Sł stp, Cn notuje, Linde także XVII – XVIII w.

1. *Dzika, nie szczepiona roślina* (12) : Pátrz iż z grobow nie wyrafta/ ni máćicá winna/ Ni z buynego blufzczu powoy/ ni drzewiná inna. Tylko ćierpkie tarnie á głog/ á niešťczęfne płonki *KlonŻal C4*; [Chceľzi tedy płonkę vkroćić/ á w domowe drzewo obroćić przeľáďzenim: maľz látorośł teyże płonki wľzczepić w iey pniak *Cresc 1571 66 (Linde)*, 66, 122].

[*W przeciwstawieniu*: »płonka ... drzewo domowe«: áćźkolwiek ich [*drzew*] mnożenie z náśienia nie ták bywa došťáteczne [...]/ y owľzem z náśienia poľpolicie płonká się rodzi á nie drzewo domowe. *Cresc 1571 114 (Linde)*.]

W porównaniach (4): *RejWiz* 194v; *Leop 2.Par* 1/15; Bogacz by płonká co łtoi przy drodze/ Wľzyľcy iá łkubá y kozá iá głodzę. *RejZwierc* 227, 105v.

Zwroty: »płonkę szczepić; płonek naszczepić« [*szyk zmienny*] (2:1): Bo chłopu daľz groľz ieľli máłto maľz ludzi do roboty iżći płonek przynieľie/ daľz drugi groľz iżći ich náľzczepi *RejZwierc* 107v; w Ieśieni płonki ľáďzić: ná Wioľnę ľzczepić *GostGosp* 64, 164.

Wyrażenia: »płonka figowa« = *sycomorus Vulg* (2): Y vczyniľ Krol Sáłomon táká hoyność łrebrá y złotá w Ieruzálem/ źego było iáko kámienia/ á drzewá Cedrowego iáko płonek Fygowych/ ktore roľtá po polu w wielkiej obľitości. *Leop 2.Par* 1/15, *Is* 9/10.

[»płonka leśna«: Ach niešťtety/ wľzyľcy nieľtoim zá płonkę leśná *HistOtton* 48.]

Szereg: »płonka albo drzewina« (1): Ná miedzy/ płonki áłbo iáką drzewinę/ bąďż y wierzbine ma łtáwić *GostGosp* 30.

Przen (2) :

płonka czego (1): A(no) iá náľáďzilem ćię [*mówi Bóg do Izraela*]/ (iáko) wino wyborne/ ktore^g wľzyťko náľenie (ieľt) prawdziwe/ a iáko żeś mi fię odmieniłá wpłonki winá obcego [*in sarmenta vitis alienae*]? *BudBib Ier* 2/21.

Wyrażenie: »głucha płonka« (1): Rozumieyże o łobie [...] Abyś záwždy łwoy łtan wioďł w zacney pocźćiwości. By s ciebie głucha płonká nie roľłá przy drodze *RejWiz* 194v.

2. *Nisko rosnąca roślina, krzew; frutex Mącz, Cn* (1) : *Frutex, Płonka Mącz* 138b.

3. *Sadzonka; viviradix Mącz, Cn; clava, malleolus, perna stolonum, planta, plantarium, praesegmen, semen, stirps, surculus, talea, taleola, virga malleolaris Cn* (2) : *Viviradix, Szczep*/ to yeľt/ wľzeláka płonká ktorá s korzenim weľpołek ľáďżá/ á ktorey korzeń zoľtáye áćż płonká vľicha. *Mącz* 500c.

4. *Zarośła; arbustum BartBydg* (1) : *Arbustum, płonka. BartBydg* 13.

5. *Owoc dzikiego drzewa* (3) : eź [*lege*: teź] grufźki/ á zwłáľżća płonki łuche wwarzone w wodzie/ á pothym iedzone y polewka z nich pita/ moczenie łtanowi biegunkę krwawá. *FalZioł* V 86, V 18b.

Przysłowie: Dobra iábloń płonek niewroďdzi *KlerPow* 10.

6. *Owoc jeźyny* (1) : *Arbutum, eyn hagenapfel Płonká Murm* 110.

Synonimy: 1., 3. *latorośł, krzew, planta, szczep*.

Cf **[PŁONA]**, **[PŁONIE]**

MN